LÄÄKÄRISEURA DUODECIM

30.4.2024

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (**HE 38/2024 vp**).

Esityksessä todetaan, että sillä ”toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan nikotiinipussit otetaan tupakkalain soveltamisalan piiriin ja niiden myynti sallitaan noudattaen niille asetettuja sääntöjä, joilla pyritään ehkäisemään nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa sekä torjumaan järjestäytynyttä rikollisuutta. Vähittäismyynti säädetään luvanvaraiseksi, tuotteille säädetään naapurimaissa käytössä olevat nikotiinirajat ja tuotteissa sallitaan vain aikuisille tarkoitetut maut.”

Mielestämme lakiesityksessä on ansiokkaasti ja perusteellisesti käyty läpi kokonaisuutta, johon nikotiinipussit liittyvät ja tuotu esiin siihen liittyviä ongelmia. Esitys noudattaa niitä kannatettavia ehdotuksia, joita Sosiaali- ja terveysministeriön asettama Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä mietinnössään vuonna 2023 ehdotti (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2023:5):

- Tupakkalaissa säädettyjä alaikäisiä koskevia hallussapito- ja maahantuontikieltoja (118 § ja 62 §) laajennetaan koskemaan tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä, sähkösavukkeita (tyhjä laite), joiden osalta ikärajaksi säädetään 18 vuotta.
- Laajennetaan tupakkalain etämyynti- ja etähankintakieltoa koskemaan tupakan vastikkeita.
- Lisätään tupakkalakiin määritelmä ”nikotiinia sisältävät tupakan vastikkeet” ja yhtenäistetään niiden sääntely tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden sääntelyn kanssa.

Nikotiini on erittäin myrkyllistä ja äärimmäisen voimakas riippuvuutta aiheuttava aine, jolla on huomattavan paljon haitallisia terveysvaikutuksia. Kuten esityksessä avoimesti todetaan, erilaisten tupakka- ja nikotiinituotteiden määrä vaikuttaa niiden käytön yleisyyteen ja uudet tuotteet lisäävät erityisesti nuorten ja uusien käyttäjien kiinnostusta. Siten on erittäin tärkeää pyrkiä ennakoivasti estämään nikotiinia sisältävien uusien tuotteiden markkinoillepääsy. Tähän Suomi on myös sitoutunut tupakoinnin torjuntaa koskevassa Maailman terveysjärjestön (WHO) puitesopimuksessa:

”…. sopimusosapuolten on hyväksyttävä ja toteutettava tehokkaita lainsäädäntö-, toimeenpano- ja hallintotoimenpiteitä laatiakseen asianmukaisia toimintalinjoja tupakan kulutuksen, nikotiiniriippuvuuden ja ympäristön tupakansavulle altistumisen torjumiseksi ja vähentämiseksi.”

Lakiesityksessä nikotiinipussien käytön on katsottu olevan vaihtoehto suunuuskalle, eikä käytön katsota liittyvän edes näennäisesti nikotiiniriippuvuuden hoitoon ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön vähentämiseen ja lopettamiseen.

Esitys on siten ristiriidassa edellä mainitun WHO:n puitesopimuksen kanssa, koska nikotiinipussien tarkoituksena on ylläpitää nikotiiniriippuvuutta.

Esitys on myös ristiriidassa voimassa olevan tupakkalain (549/2016) tavoitteiden (1 §) kanssa:

- Tämän lain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.
- Edellä 1 momentissa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi tässä laissa säädetään toimenpiteistä, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä sekä edistetään tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käytön lopettamista ja suojellaan väestöä altistumiselta niiden savulle.

Lakiesityksessä nikotiinipussien nikotiinipitoisuuden ylärajaksi esitetään 16,6 mg/g, joka on huomattavan korkea erityisesti lapsen turvallisuuden näkökulmasta. Se on kaksikertainen suunuuskan tavanomaiseen pitoisuuteen verrattuna. Suuri nikotiinipitoisuus johtaa myös riippuvuuden nopeaan syntymiseen ensikäyttäjillä ja riippuvuuden vahvistumiseen nikotiiniriippuvuutta sairastavilla.

Lakiesityksessä nikotiinipusseissa sallitaisiin makuaineina mentoli, minttu, inkivääri, tee, rosmariini ja puu. Osa näistä lisää nikotiinin imeytymistä ja siten edistää nikotiiniriippuvuuden syntymistä. Makuaineet lisäävät myös tuotteiden kiinnostavuutta nuorten parissa ja edistävät siten käytön aloittamista. Näiden makuaineiden sallimiselle ei esitetä mitään muita perusteluita kuin tehdä tuotteista houkuttelevia.

Edellä todetun perusteella Suomalainen Lääkäriseura Duodecim esittää, että

- Nikotiinipusseja koskeva säätely sisällytetään lakiesityksen mukaisesti tupakkalakiin
- Nikotiinipussien sisältämän nikotiinin ylärajaksi säädetään 8 mg/g
- Aloitetaan aktiivinen viranomaisyhteistyö nikotiinipitoisuuden harmonisoimiseksi edellä mainitulle tasolle Pohjoismaissa ja EU:n alueella
- Nikotiinipusseille säädetään samat makurajoitukset kuin tupakkatuotteilla eli mitään lisättyjä makuaineita ei sallita
- Matkustajatuonti rajoitetaan 300 grammaan, riippumatta käytetystä vähittäismyyntipakkauksesta
- Suomen hallitus aloittaa voimakkaammat ja aktiivisemmat toimenpiteet nuuskan maahantuonnin rajoittamiseksi, käytön vähentämiseksi ja tupakan käytön lopettamisen tukemiseksi, kuten Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä mietinnössään vuonna 2023 ehdotti

Päivi Metsäniemi
pääsihteeri

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
PL 713, Kalevankatu 11 A
00101 Helsinki
puh. 045 633 8858
www.duodecim.fi